

List Svätého Otca

manželom

pri príležitosti Roku rodiny *Amoris laetitia*

Drahí manželia a manželky celého sveta!

Pri príležitosti Roku rodiny *Amoris laetitia* sa na vás obraciam, aby som vám v tejto veľmi zvláštnej dobe vyjadril svoju lásku a blízkosť. Vždy som sa modlil za rodiny, no počas pandémie, ktorá ťažko skúša všetkých a zvlášť tých najzraniteľnejších, sa modlím ešte viac. Doba, ktorú prežívame, ma vedie k tomu, aby som s pokorou, láskou a prijatím pristupoval ku každému človeku, každému manželskému páru a každej rodine v situácii, ktorú práve prežíva.

Tieto mimoriadne okolnosti si od nás vyžadujú aplikovať v našom živote slová, ktorými Pán povoláva Abraháma, aby vyšiel zo svojej krajiny a z domu svojho otca do *neznámej* zeme, ktorú mu on sám ukáže (porov. *Gn* 12, 1). Aj my sme, viac než kedykoľvek predtým, prežívali neistotu, osamelosť, stratu blízkych a boli sme prinútení opustiť svoje istoty, svoju „komfortnú zónu“, spôsoby správania aj svoje ambície, aby sme pracovali nielen pre blaho našej rodiny, ale aj pre blaho spoločnosti, ktoré závisí od našich osobných postojov.

Vzťah s Bohom nás formuje, sprevádza nás a hýbe nás vpred ako osoby a v konečnom dôsledku nám pomáha „vyjsť zo svojej krajiny“, hoci v mnohých prípadoch s istou bázňou, ba dokonca so strachom z neznámeho. No vďaka našej kresťanskej viere si uvedomujeme, že nie sme sami, pretože Boh prebýva v nás, s nami a uprostred nás: v našej rodine, štvrti, na pracovisku alebo v škole, v meste, kde bývame.

Tak ako Abrahám aj každý manžel a manželka vyšli z vlastnej krajiny v momente, keď odpovedali na povolanie k manželskej láske a rozhodli sa darovať bezvýhradne druhému. Teda už samotné zasnúbenie znamená odchod z vlastnej krajiny, pretože si vyžaduje ísť spoločnou cestou, ktorá vedie k manželstvu. Rôzne situácie v živote – plynutie času, príchod detí, práca, choroby – to všetko predpokladá, že na základe vzájomne prijatého záväzku každý z manželov opustí vlastné zvyky, vlastné istoty a pokojné priestory a vydá sa do Bohom prisľúbenej krajiny: byť dvaja v Kristovi, *dvaja v jednom*. Váš život sa stane jedným spoločným životom, stanete sa „my“ v spoločenstve lásky s Ježišom, ktorý je živý a prítomný v každom okamihu vášho života. Boh vás vždy sprevádza a bezpodmienečne vás miluje. Nie ste sami!

Drahí manželia, vedzte, že vaše deti – a zvlášť tie najmenšie – vás pozorne sledujú a hľadajú u vás svedectvo o silnej a spoľahlivej láske. „Aké dôležité je pre mladých ľudí, aby na vlastné oči videli lásku živého Krista, prítomnú v láske manželov, ktorí svojím konkrétnym životom svedčia o tom, že láska navždy je možná!“¹ Deti sú vždy darom, zmenia dejiny každej rodiny. Sú smädné po láske, uznaní, úcte a dôvere. Otcovstvo a materstvo vás volajú k plodnosti, spočívajúcej v tom, že svojim deťom darujete radosť z objavu, že sú Božími deťmi, deťmi Otca, ktorý ich od prvého okamihu nežne miluje a každý deň vedie za ruku. Tento objav môže dať vašim deťom vieru a schopnosť dôverovať Bohu.

¹ Videoposolstvo účastníkom fóra „*A che punto siamo con Amoris laetitia?*“ (9. júna 2021).

Výchova detí nie je zaiste jednoduchou úlohou. Nezabúdajme však ani na to, že aj deti vychovávajú nás. Preto rodina zostáva vždy prvým výchovným prostredím, kde sa vychováva malými gestami, ktoré sú výrečnejšie ako slová. Vychovávať znamená predovšetkým sprevádzať proces rastu, byť v mnohých ohľadoch pri svojich deťoch, aby sa mohli na svojich rodičov vždy spoľahnúť. Vychovávateľ je človek, ktorý „plodí“ v duchovnom zmysle a ktorý sa predovšetkým sám angažuje tým, že nadväzuje vzťah. Je dôležité, aby ste ako rodičia mali k deťom vzťah založený na autorite, ktorá rastie každým dňom. Deti potrebujú pocit bezpečia, ktorý im pomôže zažiť dôveru vo vás, v krásu vášho spoločného života a v istotu, že nikdy nebudú samy, nech sa deje čokoľvek.

Na druhej strane, ako som už spomenul, vzrastá povedomie o identite a poslaní laikov v Cirkvi a v spoločnosti. Vaším poslaním je meniť spoločnosť svojou prítomnosťou na pracoviskách a postarať sa o to, aby sa zohľadňovali potreby rodín.

Manželia majú tiež prevziať iniciatívu (*primerear*)² v ich farskom a diecéznom spoločenstve prostredníctvom svojich návrhov a kreativity, ktoré sú vyjadrením komplementárnosti chariziem a povolání v službe cirkevnému spoločenstvu. Ide najmä o to, aby „manželia po boku pastierov kráčali s inými rodinami, aby pomáhali slabším, aby ohlasovali, že Kristus je aj uprostred ťažkostí vždy prítomný“.³

Preto vás, milé manželské páry, povzbudzujem k tomu, aby ste boli aktívni v Cirkvi, zvlášť v oblasti pastorácie rodín. Pretože „spoločná zodpovednosť za misiu si vyžaduje, aby manželia a vysvätení služobníci najmä biskupi plodne spolupracovali pri starostlivosti a ochrane domácich cirkví“.⁴ Nezabúdajte, že rodina je „základnou bunkou spoločnosti“ (apoštolská exhortácia *Evangelii gaudium*, 66). A manželstvo je dôležitou súčasťou projektu budovania „kultúry stretnutia“ (enc. *Fratelli tutti*, 216). Preto majú rodiny *budovať mosty* medzi generáciami odovzdávaním hodnôt, ktoré formujú ľudskosť. Je potrebná nová tvorivosť, aby sme aj uprostred dnešných výziev žili hodnoty, ktoré nás konštituuju ako ľud, tak v našej spoločnosti, ako aj v rámci Cirkvi – Boží ľud.

Povolanie do manželstva je povolaním riadiť malú loďku, niekedy na rozbúrenom mori nestabilnú, no vďaka sviatosti bezpečnú. Koľkokrát by ste chceli podobne ako apoštoli povedať, alebo lepšie povedané zvolať: „*Učiteľ, nedbáš o to, že hynieme?*“ (Mk 4, 38). Nezabúdajme však, že vďaka sviatosti manželstva je Ježiš na tejto loďke prítomný. Stará sa o vás, zostáva s vami na vlnami rozkolísanej lodi po celý čas. V inom úryvku evanjelia učenci v ťažkostiach uprostred búrky vidia, že sa k nim blíži Ježiš, a uvítajú ho na svojej lodi. Tak aj vy nechajte Ježiša nastúpiť do lode, keď zúri búrka, lebo hneď ako „*vstúpil k nim do lode [...] vietor utíchol*“ (Mk 6, 51). Je dôležité, aby ste spoločne upierali svoj pohľad na Ježiša. Len tak nájdete pokoj, prekonáte konflikty a objavíte riešenia mnohých svojich problémov. Nie preto, že by zmizli, ale preto, že sa na ne budete môcť pozrieť z inej perspektívy.

Len keď sa zveríte do Pánových rúk, budete schopní dokázať to, čo sa zdá nemožné. Cesta spočíva v uvedomení si svojej krehkosti a bezmocnosti, ktorú prežívate v mnohých situáciách, ktoré vás obklopujú, ale zároveň v istote, že takto sa prejaví Kristova sila vo vašej slabosti (porov. 2 Kor 12, 9). Práve uprostred búrky totiž apoštoli spoznali Ježišovo božstvo aj kráľovskú moc, a naučili sa mu dôverovať.

² Porov. apošt. exhortácia *Evangelii gaudium*, 24.

³ *Videoposolstvo účastníkom fóra „A che punto siamo con Amoris laetitia?“* (9. júna 2021).

⁴ *Tamže*.

Vo svetle týchto biblických odkazov by som sa chcel pri tejto príležitosti zamyslieť nad niektorými *ťažkosťami a príležitosťami*, ktoré rodiny počas obdobia pandémie mali. Počas lockdownu napríklad strávili spoločne oveľa viac chvíľ, čo bolo jedinečnou príležitosťou na rozvíjanie dialógu v rodine. To si, samozrejme, vyžaduje mimoriadnu trpezlivosť. Nie je ľahké byť spolu celý deň, keď musíte pracovať, študovať, oddychovať a odpočívať v jednom dome. Nenechajte sa však premôcť únavou. Nech vás sila lásky urobí schopnými hľadiť viac na iných – na manželského partnera, na vaše deti – ako na vlastnú únavu. Dovoľte mi pripomenúť, čo som napísal v *Amoris laetitia* (porov. 90–119), kde som nadviazal na Pavlov hymnus na lásku (porov. *1 Kor* 13, 1–13). Naliehavo proste Svätú rodinu o tento dar lásky a znovu si prečítajte chválospev na lásku, aby inšpiroval vaše rozhodnutia a skutky (porov. *Rim* 8, 15; *Gal* 4, 6).

Spoločný život potom nebude pokáním, ale stane sa útočiskom uprostred búrok. Nech je rodina miestom prijatia a porozumenia. Uchovajte si v srdci radu, ktorú som dal manželom, zahrnutú v troch slovách: „smiem?“, „ďakujem“ a „prepáč“⁵. A keď dôjde ku konfliktu, „nikdy nech deň neskončí bez uzmierenia“⁶. Nehanbite sa spoločne si kľaknúť pred Ježišom v Eucharistii, aby ste našli pár chvíľ pokoja a vzájomný pohľad plný nehy a dobroty. Alebo, keď je jeden z vás trochu nahnevaný, vezmite ho za ruku, a tak ho prinúťte usmiať sa. Môžete sa tiež večer pred spaním nahlas pomodliť krátku spoločnú modlitbu, s Ježišom prítomným medzi vami.

Je pravda, že pre niektoré páry manželské páry bolo spolužitie počas karantény mimoriadne náročné. Existujúce problémy sa ešte viac prehĺbili a vyvolali konflikty, ktoré sa v mnohých prípadoch stali takmer neznesiteľnými. Mnohí dokonca zažili rozpad vzťahu, v ktorom sa ťahala kríza, ktorú už neboli schopní alebo ochotní prekonať. Týmto párom by som tiež rád vyjadril svoju blízkosť a lásku.

Rozpad manželského vzťahu prináša veľa utrpenia, pretože sú zničené mnohé nádeje a nedorozumenia môžu viesť k hádkam a ranám, ktoré nie je ľahké uzdraviť. Ani deti nie sú ušetrené bolesti z toho, že ich rodičia už nežijú spolu. No neprestaňte hľadať pomoc ani v týchto prípadoch, aby ste dokázali konflikty nejakým spôsobom prekonať a zabránili ďalším zraneniam vás a vašich detí. Pán Ježiš vás vo svojom nekonečnom milosrdenstve povzbudzuje, aby ste aj uprostred mnohých ťažkostí a trápení dokázali kráčať vpred. Nezabúdajte sa k nemu modliť a hľadať u neho útočisko, svetlo na cestu. Objavte vo svojom spoločenstve „otcovský dom, v ktorom je miesto pre každého aj s jeho životnými ťažkosťami“ (*Evangelii gaudium*, 47).

Nezabúdajte tiež, že odpustenie zahojí každú ranu. Vzájomné odpustenie je výsledkom vnútorného rozhodnutia, ktoré dozrieva v modlitbe, vo vzťahu s Bohom, je to dar, ktorý pramení z milosti, ktorou Kristus naplňuje manželský pár, keď mu dovolíme konať, keď sa na neho obrátíme. Kristus „prebýva“ vo vašom manželstve a čaká, že mu otvoríte svoje srdcia, aby vás mohol podoprieť silou svojej lásky ako učeníkov na lodi. Naša ľudská láska je slabá, potrebuje silu Ježišovej vernej lásky. S ním môžete skutočne postaviť váš „dom na skale“ (*Mt* 7, 24).

⁵ *Príhovor k rodinám sveta pri príležitosti púte do Ríma v Roku viery* (26. októbra 2013); porov. apošt. posynod. exhortácia *Amoris laetitia*, 133.

⁶ *Katechéza* 13. mája 2015; porov. apošt. posynod. exhortácia *Amoris laetitia*, 104.

V tejto súvislosti by som sa rád obrátil na mladých ľudí, ktorí sa pripravujú na manželstvo. Ak pred pandémiou nebolo pre snúbencov ľahké plánovať si budúcnosť, pretože bolo ťažké nájsť si stabilnú prácu, teraz je neistota ohľadom zamestnania ešte väčšia. Preto ich povzbudzujem, aby sa nedali odradiť a mali „tvorivú odvahu“, akú ukázal svätý Jozef, ktorého pamiatku som si chcel uctiť v roku, venovanom práve jemu. Tak aj vy, hoci budete mať pri zdolávaní manželskej cesty len skromné prostriedky, vždy dôverujte Božej prozreteľnosti, pretože „práve ťažkosti niekedy umožňujú, aby sa v každom z nás prebudili zdroje, o ktorých sme ani netušili, že ich máme“ (apoštolský list *Patris corde*, 5). Nezdráhajte sa spoľahnúť na svoje rodiny a priateľov, na cirkevné spoločenstvo, na farnosť, aby vám pomohli pripraviť sa na budúci manželský a rodinný život tým, že sa budete učiť od tých, ktorí už prešli cestou, po ktorej začínate kráčať.

Prv než skončím, by som chcel pozdraviť zvlášť starých rodičov, ktorí počas lockdownu nemohli vidieť svoje vnúčatá a tráviť s nimi čas, a tiež starých ľudí, ktorí sa v tom čase cítili ešte osamelejší. Rodina sa nezaobíde bez starých rodičov, oni sú živou pamäťou ľudstva a ich „spomienky nám môžu pomôcť vybudovať ľudskejší a pohostinnejší svet“.⁷

Nech svätý Jozef vzbudí vo všetkých rodinách tvorivú odvahu, ktorá je taká potrebná v tejto epochálnej zmene, ktorú prežívame, a nech vám Panna Mária pomáha rozvíjať vo vašom manželskom živote kultúru stretnutia, ktorú tak naliehavo potrebujeme, aby sme mohli čeliť protivenstvám a konfliktom, ktoré zatemňujú našu dobu. Žiadne ťažkosti nemôžu vziať radosť tým, ktorí vedia, že kráčajú s Pánom. Žite svoje povolanie s nadšením. Nikdy nedovoľte, aby vaše tváre boli smutné alebo pochmúrne; váš manžel alebo manželka potrebujú váš úsmev. Vaše deti potrebujú váš povzbudivý pohľad. Vaši kňazi a ostatné rodiny potrebujú vašu prítomnosť a vašu radosť: radosť, ktorá pochádza od Pána!

S láskou vás pozdravujem a povzbudzujem vás, aby ste pokračovali v plnení poslania, ktoré nám zveril Ježiš, a vytrvali v modlitbe a „na lámaní chleba“ (*Sk 2, 42*).

A prosím, nezabudnite sa za mňa modliť. Ja sa za vás modlím každý deň.

S bratskou láskou

František

Rím pri sv. Jánovi v Lateráne 26. decembra 2021, na sviatok Svätej rodiny.

⁷ *Posolstvo k 1. svetovému dňu starých rodičov a seniorov „Ja som s tebou po všetky dni“* (31. mája 2021).